



## Universitätsbibliothek Paderborn

**DE EXCELLENTI || DIVINAE GRATIAE NATVRA,|| & iis que  
ad eam tūm obtinendam tūm conseruandam ||  
requiruntur, de#[que] ipsius admirabili efficacia ||  
DISPVVTATIO,|| In inclyta et Catholica Academia ...**

**Valencia, Gregorio de  
Stewartius, Petrus**

**[Ingolstadt], 1576**

Capvt Sextvm. De Merito.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46873](#)

gō peccata quare dixit? ut non viderentur: Quid enim Deo erat videre peccata, nisi punire peccata. Itaque sententia Augustini; idecō solū tegi peccata David aiebat, quia sicut tegimus quidpiam, ne videatur, ita Deus delet peccata, ne puniat.

C L 111. Quin & David ipse, in eodem loco satis declarauit, non in eo esse metaphoram, ut quemadmodum, quod tegitur, manet, sic etiam peccata. Postquam enim dixit: Beatus vir, cui non imputauit Dominus peccatum, continuè adiecit, neque est in spiritu eius dolus. Item illos, quorū remisæ sunt iniquitates, extremis verbis psalmi iustos, & rectos corde appellat; quod quē potest verum esse, si peccatum remanet? Multabī se offerebant, que vanam esse hæreticorum doctrinam in iustificatione, & remissione peccatorum, ostenderēt, sed plura nō patitur instituta breuitas. Maxime, quod quae de requisitis ad gratiā, ac de eius natura suprā disputauimus, ad iustificationem etiam referuntur. Ergo, quod de merito dicendum etiam est, breviter expediamus.

#### C A P V T S E X T V M.

##### De Merito.

C L 111. Si quis recte consideret, quod haec tenus disputauimus, hominem per gratiam sanum, iustum, ac gratum Deo reddi; is facilè intelliget huīusmodi gratiae effectus formales tantum esse, quod ad denominationem, qui non re, sed ratione sola, à forma distinguuntur. Quicquid enim re distinctum cōcesseris primariō significari nomine albi v. g. aut viuentis, ab albedine, aut vita, superuacaneum esse reperietur; quandoquidem optimè intelligitur res esse alba v. g. aut viuens, hoc ipso, quod rem albedinis, & vitæ habet. Ita in proposito, eadem res est, quæ primariō omnibus his vocabulis significatur, gratia, sanus, iustus, gratus. Nam ut hominem gratiā præditum consideramus, per eam posse vitare omnia peccata mortalia, sanum dicimus: ut verò per eandem intelligimus eum præstare obsequium Deo debitum; iustum: & ut eam recipiens, amorem Dei terminat, gratum appellamus.

C L V. Meritum autem ex iustitia, siue condigno, (nam eius quod de congruo dicitur faciemus postea mentionem) ita effectus gratiae ponitur, ut ab ipsa realiter distinguiatur, tanquam actus ab habitu. Est enim actus bonus, per gratiam, & charitatem in Deum relatus, quem idem Deus propter Christi merita, promisit se secundum iustitiae distributione æqualitatē compensaturū vita æterna, aliisq; donis, quæ iustum, postquam in gratiam est receptus, ad beatitudinem consequendam, secundum legem ordinariam promouent. Hanc velut descriptionem meriti, quoniam ea ferè continentur, quæ ad meriti doctrinā pertinent, explanare oportet.

C L VI.

**C L VI.** Quod ponimus contra Pelagium, ex charitate, & gratia sicut  
meritorum procedere, ac in Deum referri debere, ex Scripturis constat; es  
quibus, quoniam diuinam voluntatem, & ordinationem aperiunt, quae ad meritum pe-  
tinent. *Gratia Dei*, inquit D. Paulus, *vita eterna*: Non quod nō detur pro-  
pter merita, sed quia merita propter quae confertur, gratia ait, ut ex-  
pedit *Augustinus*: qui eodem modo interpretatur, quod Euangelista dicit: De  
plenitudine eius, nos omnes accepimus, gratia pro gratia. *Recte* quippe (inquit)  
intelligitur *Beatitudo*, quae gratia pro gratia in Euangelio legitur, id est  
meritis, quae cotulit gratia. Cū inquit hoc idē omnia illa Scriptura testimoniū,  
quae, cū nos aliquid boni, sine gratia præstare posse, negant, ut supra diximus,  
intelligenda esse de operib⁹ bonis, quibus beatitudinem propriè mereamur. Tale est  
illud Christi: *Sine me nihil potestis facere*. & illud S. Pauli: *Si tradidero te*  
charitatem autem non habeam, nihil mihi proficit.

**C L VII.** Sciscitatibus autem quispiam fortassis, & quonā patet ex gratia,  
et charitate oporteat, bonum actum in Deum referri, ut sit vita eterna meritorius?  
non ita quidem, ut ex actuali dilectione Dei, vel tunc, cum quis  
operatur; vel paulo antea habita, impelli ad actum exercendum, si necesse; sed  
satis est (quemadmodum doctis placet) virtualiter referri, hoc ipso, quid quis  
habitum charitatis retinet, ex quo facile actum in Deum referret, si id opportune  
in mentem veniret; vel certe per actus dilectionis, quos interdum iustus  
habet, quibus, quoniam diligit Deum super omnia, velle censetur, omnia alia  
bona, nō nisi secundum ordinē diuinā voluntatis amare, id est, propter ipsum  
Deum, quamvis postea cūm facit, illius non recordetur.

**C L VIII.** Atque hoc Scripturæ est magis consentaneum. Nam si aliud  
modus relationis requireretur, non omne opus bonum iusti meritorum esset;  
cū non omne actus referatur, ut experientia patet. Infinuat autem D. Paulus  
omnia iustorum opera meritoria esse, cū inquit: *Abundate in omni opere*  
*bono*, scientes quod labor vester non est in vanis apud Dominum. Et, cū iustus  
ad meritum videtur requirere, ut quis habeat charitatem. Ac Concilium  
dem Tridentini Patres ad meritum solūm videntur requirere iustitiam in  
eo qui operatur.

**C L IX.** Sic igitur in Deum relatus bonus actus iusti, vita eterna  
meritorius est, quatenus Deus propter merita Christi promisit se illum ea co-  
pensaturum: Hoc enim in descriptione etiam posuimus, ut explicaremus quae  
lis sit obligatio, qua tenetur Deus, ut bona opera iustorum compenset tamquam  
vera merita, quæ sit illius radix. Videlicet enim, non est sola perfectione ipsius  
operis, aut gratia à qua procedit: *Quidquid enim creatura præstet, ambulet,*  
*datur*

Rom. 6.

Lib. de corre-  
ctione & gra-  
tia cap. 13.

Ioan. 1.

Ioan. 14.  
1. Cor. 13.

Hebr. 9.

1. Cor. 13.

Seff. 6. c. 16.

donum est Dei, quod proinde ex se, si ordinationem Dei secludamus, non potest  
Deum obligare ad aliquid aliud conferendum, sed potius hominē obligat Deo,  
ut pro suscep̄to munere gratus sit. Nec, si Deus opera iusti irremunerata se-  
cundūm potestatem suam absolutam, relinqueret, (ut absolūtē posset) meritō  
iustus quereretur.

C LX. Obligatur ergo Deus potissimum sua promissione; qua, propter  
merita Christi, opera bona iustorum compensare, firmiter statuens, se se fecit  
illis debitorem. Ex qua quidē promissione, multò magis hominibus deumclus  
est, quam qui lege propriè sibi imposta à superiore, ad aliquid prestatū ob-  
ligatur; siquidem is non præstare, quamvis iniquè faceret, posset. Deus vero,  
quia natura sua fidelis est, ac permanet, omnino negare scipsum non potest. Ita,  
quantò arctior est diuinahè obligatio, operis ex gratia procedentis compen-  
sandi; tantò id verius rationem meriti habet. Quippe cùm, meritum obliga-  
tionem respiciat reddenda mercedis, unde cunq; tandem ea oriatur, siue ex  
natura intrinseca operum, siue ex lege ordinatione extrinseca.

C LXI. Pulcherrimè, ut solet omnia, D. Augustinus hanc doctrinam  
explicat, cùm tractans locum illum D. Pauli: De reliquo reposita est mihi co-  
rona iustitiae, quam reddit mibi Dominus in illa die iustus Index. Quid tibi  
(inquit) reddit, nisi quod tibi debet? Unde tibi debet? quid ei dedisti? quis  
prior dedit illi, et retribuet ei? Debitorē Dominus ipse fecit se, non accipien-  
do, sed promittendo; non ei dicitur, redde quod acceperisti; sed, redde quod pro-  
misisti.

C LXII. Cauenda verò est hic quorundam hallucinatio, qui, quoniam  
Deus ex ordinatione, ac promissione sua mercedem reddit; idcirco eiusmo-  
di retributionem liberalē, non ex iustitia debitam, putant esse; quemadmo-  
dum et ipsa promissio facta nobis est liberaliter. Non est ita; quamvis enim  
promissione illa nullum opus nostrum compensauerit, atque ita respectu no-  
strī liberalis fuerit, et merè gratuita; ea tamen posita, iam est Deus obligatus  
propter suam immutabilitatem ad reddendum præmium ex iustitia: quia pro-  
misit se illud redditum in compensationem operum, secundūm distributinæ  
iustitiae equalitatem, ut statim declarabimus.

C LXIII. Itaque rectè Concilij Tridentini Patres: Proponenda  
est, inquiunt, vita eterna benè operantibus, et tanquam gratia filiis Dei, per  
Christum Dominum, misericorditer promissa, et tanquam merces ex ipsis  
Dei promissione, bonis ipsorum operibus, et meritis, fideliter reddenda. At-  
que utinam intelligerent sectarij nostri, hanc congruentiam, gratiæ nobis fa-

2. Timot. 2.

Super Psal. 83  
2. Timot. 4.

Sess. 6. c. 16,

G

et in

Et a promissione propter merita Christi, & obligationis iustitia ad primum  
postea reddendum: viderent profecto, non esse contra aperta Scriptura ius-  
monianegandum; vitam eternam iustorum operibus tanquam veris merito  
deberi, vt, quod est certissimum retineatur; eadem videlicet propter merita  
Christi imprimis conferri.

Gen. 15. Esa. 40.  
Matt. 5. Col. 3.  
2. Tim. 4. Apo-  
cal. 22. & alias  
Scripturæ.

C L X I I I . Manet enim id multò verius, si nostra etiam merita can-  
cedamus, tūm quia meruit Christus Dominus, vt nos vitam eternam re-  
reremur, nobis videlicet impetrando gratiam, & promissionem præmii quæ  
obligatio illud reddendi nascitur, atque ita excellentius multò nobis vitam e-  
ternam suis meritis peperit: Quandoquidem obtinuit ab aeterno Patre, qui mihi  
daretur, non quomodo cuncte, sed ex obligatione in operum compensa-  
tionem, quod est multò dignius: tūm etiam, quia nihil vetat, variis moe-  
D E V M induci ad aliquid conferendum; atque ita propter merita, in  
Christi imprimis, tūm etiam nostra, ab illis dependentia; vitam eternam in-  
pertiri.

a. In fine quest.  
4. in loco de  
bonis operib.  
b. cōtra cap. 16.  
Sess. 6.

Ephes. 1.

Matth. 19.

Vbi suprà.

C L X V . Ergo vanum est <sup>a</sup>Philippi & <sup>b</sup>Kemniij, aliorum Lub-  
ranorum argumentum: Vita eterna datur iusto, propter merita Christi, ergo  
non propter merita propria. Si haec forma argumentandi, tanto per illu-  
ni controvergia placet; concludant etiam contra se, eodem modo; nullum pre-  
mium accidentale, aut temporale in hac vita, aut spirituale post illam, con-  
serui nobis propter nostra merita; quod tamen aliisque concedunt. Etenim fuit  
illos oportet, omne donum saltem spirituale, concedi propter Christum: In quo  
enim docet D. Paulus benedici nos omni spirituali benedictione.

C L X VI . Quod si respondeant mereri hominem eiusmodi premia ac-  
cidentalia, non ex sola vi operum, sed ex vi gratiae, & promissionis saltem pro  
Christum; & idcirco propter merita Christi, nihilominus conferri. Idem eni-  
m responsum accipiunt, de operibus iusti, quæ vita eterna dicimus esse mori-  
toria. Nihil enim interesse inter præmium accidentale, & essentiale, quod ad  
modum utrumque promerendi, Christus indicauit; cum in eodem sermone, a-  
dem tenore verborum, utrumque sine discrimine proposuit ijs, qui rebus om-  
nibus posthabitis, Deum sequuntur.

C X L V I I . Notatu vero digna est Philippi & Kemniij sententia,  
qui adeo rationem meriti ignorauerunt, vt, eti Scripturis consueti conser-  
vint; iustorum opera vita eterna compensari, ex promissione diuina: ne-  
gauerint tamen esse merita. Tantum enim compensari, vt fructus, sive ius-  
monia fidei, qua sola (inquit) promissio præmij apprehenditur. Ita, omni  
Toclo-

Theologia istorum posita est in quibusdam vocabulis, quorum vim non intelligunt.

C LXVIII. Quid est fidem, præmium, aut illius promissionem apprehendere, nisi eius qui credit fidem ex divina promissione & lege præmio compensari? Curigitur, si opera alia ex fide prodeuntia, compensari vitâ aeternâ ex promissione concedunt, non etiam concedunt, illis præmium apprehendi? tametsi non nisi, ut oriuntur ex gratia & fide? Et, si nihil aliud est mereri, quâ opus ex promissione compensari? Cur, cum hoc tribuant fidei & operibus; concedere tamen illa esse merita reformidant? Sed relinquamus istorum ignorantiam, ad descriptionem meriti suprà datam, redeamus.

C LXIX. Diximus in illa etiam præmium tribui, secundum æquitatem iustitiae distributiae, in eo videlicet positam; ut quantò vnius meritum, alterius meritum superat, tantò etiam præmium vnius præmium alterius. Neque enim ubi sermo est de merito vitæ aeterna, tam locus esse videatur iustitiae commutativa, cuius aequalitas rei ad rem dicitur: quam iustitia distributiae. Vincit enim perfectione, ac dignitate beatitudo aeterna, quaenunque opera, tametsi proficiuntur ex gratia. Id quod D. Paulus significat, cum inquit: Non sunt condigne passiones huius temporis ad futuram gloriam, quæ reuelabitur in nobis &c. & quod momentaneum est, & leue tribulationis nostre, supra modum in sublimitate, aeternum gloriae pondus operatur in nobis.

C LXX. Quin imò, neque ut secundum distributinam iustitiam, Deus remuneret iustorum opera, ex natura, & valore ipsorum præcisè obligatur, quandoquidem sunt dona ipsius, ut suprà dictum est. Quapropter iustitia hæc inter homines, & Deum, impropriè dicta, solet appellari; non quod in re impropriè obliget: cum enim divina promissione nitatur, non minus, imò multò magis ( ut suprà est dictum ) DEVM obligat, quam si esset iustitia inter homines omnino aequales. Sed dicitur iustitia impropria, quia cum eius obligatio sit longè alterius rationis, quam obligatio iustitiae, quæ est inter aequales; impropriè afficitur huius iustitiae nomine.

C LXXI. Addidimus porro, meritum iusti, aliis quoq; donis compensari, quæ post acceptam gratiam ad beatitudinem promouent. Nam, ut optimè Theologi ratiocinantur, ut in rebus naturalibus cernimus, mouens non solum ad ultimum terminum; sed etiam ad ea, quæ illum antecedunt, rem mouere; sic etiam Deus hominem destinans, per gratiam ad beatitudinem, quæ

G 2 est ul-

Rom. 8.

est ultimus terminus; non solum vule, ut eam proprio merito consequatur, sed ut mereatur etiam illa, quibus in gratiam iam receptus, ad beatitudinem progreditur. Procedit autem iustus ad beatitudinem per gratia augmentum. Nam iustorum semita, quasi lux splendet, procedit, & crescit usque ad perficendum diem, id est, claram Dei visionem.

Prouerb. 4.

Sess. 6. can. 24.  
& 25. Eccle. 18.  
Apoc. 22. Iac. 2.  
2. Pet. 3.  
a Tractatu S. in  
Ioannem.

C L X X I I . Ergo, augmentum gratiae sub iusti meritum cadere, Concilij Tridentini Patres recte tradiderunt: id quod ex Scripturis etiam colligitur. Ac D. Augustinus: Charitas (inquit) meretur augeri, ut auferatur & perfici. Negant vero hoc haeretici Lutherani, etiam, qui dnuis donis iustum ornari constentur: Quoniam, inquit, propter merita Christi augmentur gratiae dona. Pudet profecto, ac piget, huius argumenti vanitatem iterum excutire. Declaratum est enim paulo ante; quod propter nostram merita obtemperemus, id maxime propter Christi etiam merita nos adipisci. Itaque frustra consumpsit Kemnitius operam, multis contra Concilium Tridentinum probando, quod imprimitur fatemur; augmentum gratiae a Christi merito pendere.

C L X X I I I . Pertinet etiam ad progrediendum in via, qua ad beatitudinem ducit, auxilia illa, praeter habitualem gratiam, necessaria ad perseverandum, de quibus supra sumus locuti; itaque sub meritum iusti cadent. Quid igitur est, quod Theologi negant, donum perseverantie cadere sub iusti meritum? Videlicet, tunc doni perseverantie nomine intelligere eos operes: vel omnia omnino auxilia etiam habitualia, que ad perseverandum costruunt: vel etiam ipsa bona opera, quibus usque ad finem auxilio gratiae perseveratur, atque adeo auxilia quatenus iam sunt efficacia: vel denique aliqua extraordinaria auxilia, quibus habitis, certum sit, iustum perseveratur, nec perditur gratiam.

C L X X I I I I . Quocunque autem iostorum modo perseverantie donum usurpetur, certissimum est, illud non cadere sub iusti meritum; alioquin quereret, vel gratiam etiam primam ex iustitia promereri, (quod falsum esse scitam ostendemus) siquidem etiam conductus ad perseverandum: vel, postquam semel iustus, meritus est, aut petivit perseverantiam, certum est, ilium perseveraturum usque ad finem; & sic eum, qui est aliquando iustus, & oratus promeretur, nunquam accideret, esse reprobum: cuius contrarium patet ex literis.

C L X X V . Ceterum, si doni perseverantie nomine intelligamus, illa sola auxilia actualia, quae ultra gratiam habitualem, ad perseverandum possunt.

dem sufficient, sed tamen illis habitis certum nondum sit, hominem esse per-  
seueraturum; concedi potest, illud cadere sub iustitia meritum: Nec negari po-  
test ab illis, qui, quod supr̄ posuimus docent; motum videlicet gratia secun-  
dum meritum, se extendere, non solum ad ultimum terminum, qui est bea-  
titudo, sed etiam ad ea, quae antecedunt, & ad illum post gratiam adeptam  
promouent.

**C L X X V I .** Ex quo fundamento efficitur, etiam bona illa temporalia,  
quibus iustus vivit ad vitam aeternam promerendam, quatenus ad illam pro-  
mouent; propter meritum ex iustitia, quod gratia nititur, conferri: Secus, si  
bac ratione semota, absolute secundum se considerentur; quia sic non refe-  
runtur ad beatitudinem, qua est potissimum gratia, atque adeo meriti scopus.  
Idcirco enim fons vitae, gratia dicitur, saliens in vitam aeternam. Repa-  
rationem vero post lapsum, operibus ex gratia ante lapsum factis, nul-  
lo modo mereri possumus; quandoquidem, ut primum propter meritum  
concedatur, vigore meritum oportet; quod tamen per sequentem lapsum ex-  
tinguitur.

**C L X X V I I .** Ex dictis perspicuum videtur, neminem ex iustitia me-  
reri, ut in gratiam primum recipiat. Doceri hoc contra Pelagium facilè  
potest, tum ex Dno Paulo, tum ex aliis Scriptura locis; in quibus vidimus  
supr̄ principium meritii esse gratiam: Itaq, non potest sub illud cadere. Opor-  
tet enim meritum aliunde valorem habere, ac procedere; non ex premio. Alio-  
qui idem quodammodo seipso compensaretur, quod intelligi recte non potest.  
Iustificamur ergo gratis per gratiam, non quod non debat Deus hominem  
ipsi cooperantem, gratia afficere; debet enim id, & ex iustitia quidem, meri-  
tis Christi; sed quod non confert nobis gratiam in compensationem aliquius  
operis nostri, quod per illam remunerare promiserit secundum aliquam aequa-  
litatem; sed tantum ex misericordia, & liberalitate, ad quam illum obligauer-  
runt merita Christi. Ita, aeternus Pater simul est in nos misericors, & iustus  
erga Christum; cum ex iustitia, & fidelitate debita Christo, vult ex miseri-  
cordia, & liberalitate nos amare, & ornare gratia.

**C L X X V I I I .** Nec probamus sententiam eorum, qui tamē si non ex  
condigno; ex congruitate tamen dicunt, nos gratiam primam promereri, per  
actus illos, quibus nos ultimò ad illam disponimus. Non est ita. Meritum  
enim ex congruo, et in hoc, à merito ex condigno differat, quod non perim-  
dē ex obligatione aliquius promissionis diuinæ, compensatur, secundum ali-  
quam aequalitatem, in hoc tamen conuenit, quod quia est tale, congruenter

Ita D.Tho. 12.  
q.114. 8. & 10.  
& 22. q.83.art.  
15. & alij.

Ioan. 4.

In epi.ad Rom.  
præsertim per  
multa capita.  
Et D.Aug. libr.  
de patientia.ca.  
26.& lib.3. Hi-  
pognost. Etia  
in Concil. Trid.  
Sess.6. cap.5.&  
can.1. & 7 & in  
multis aliis cō-  
tra Pelag.

sen decenter, Deus mouetur, ad aliquod præmium conferendum, licet ex suo  
solo beneplacito.

**C L X X I X.** Quapropter etiam repugnat, meritum congrui habere suam  
perfectionem sive congruentiam ex ipso præmio, tanquam ex principio. Quia  
tunc non poterit Deus censeri, propter perfectionem operis ex congruenzia  
conferre ipsum præmium. Nam si ea perfectio oriatur ex ipso præmio; confi-  
retur quodammodo tunc præmium ex congruo, propter ipsummet præmium,  
quod non videtur minus absurdum, quam conferri præmium ex insuffia, pro-  
pter idem præmium. Cum igitur dispositiones ultimæ sint in re ab ipsa gra-  
tia habituali, ut supra probauimus, neque propriè compensentur per illas,  
sed tantum, gratia detur, cum simul eæ actiones ab ipsa gratia, & libero arbitrio effluant; sequitur, hominem neque ex insuffia, neque ex congruitate, gu-  
tiam propriè mereri per illas.

**C L X X I X.** Illud profectò longè probabilitas diceretur, per opera bonum  
ralia, quibus aliquis ante gratiam facere, quod moraliter posset, conferre;  
eatenuis primam gratiam ex congruo illum mereri, quatenus conuenient  
congruum est, ut cum talis facit, quantum in illo statu naturaliter possit.  
Deus etiam praestet id, quod suarū est partiu, hoc est, ei homini auxilia actu-  
lia, vel augeat, vel de nouo conferat, si antē nunquam habuit; quō super-  
naturalibus mediis gratiam possit consequi, atque adeo consequatur, si sibi non  
desit. Ita, celebris illa sententia Theologorum: Facient quid in seculi Deus  
non denegat gratiam; duobus modis, & utroque vere exponi posset. Si enim  
de gratia habituali accipiatur, non est censendus homo facere, quod in seculi,  
aut potest, ut cum gratiam recipiat, donec excitatus adiutusque, actiones  
supernaturales eliciat, quibus se ad gratiam disponat. Id enim etiam potest  
quamvis non sine auxilio.

**C L X X I .** Si vero ea sententia ad gratiam actualēm, hoc est, ad auxi-  
lia referatur: Sic quidem, si facit homo, quod moraliter potest gratia deli-  
tutus (quidquid illud sit tandem) fecisse censembitur; quod sufficit, ut auxiliis  
supernaturalibus fiduciatur. Ex qua doctrina nihil minus sequitur,  
quam opera illa bona moraliter, esse initium processus iustificationis, quod se-  
cundūm fidem negandum est existere ex parte hominis; quod videlicet ha-  
beat certam cum sequente iustificatione, connexionem. (Nam initium, al-  
quod iustificatio certò non sequatur sacerdote existit ex parte hominis. Vi cùm v.  
g. sua sponte quis templum adit concionatorem auditurus, a quo tandem  
postea permotus supernaturalibus mediis gratiam acquirit) Posset enim te-  
lissimum

lis homo, ea auxilia reiicere, postquam illa haberet. Latissimus hic disputandi campus patebat de multis rebus, quae pertinent ad ostendendam facultatem, quam omnes, quantum in DEO est, habent salutem consequendi. Sed hæc ipsa, quæ hac lenus disputauimus, fortassis sunt longiora.

L A V S D E O .

Has theses, ampliss. gratiæ materiam, secundum sincerâ Catholice Romanæ Ecclesiæ doctrinam, diffusè comprehendentes, digniss. iudico, ut typis publicè excudantur. Quod hac propria meæ manus subscriptione lubens attestor.

Rodolphus Clencke D.Theologus, Iur. Licent. & pro tempore, facultat. Theolog. Decanus.

